

L a n d s k a p s n ä m n d e n s framställning  
till Ålands landsting i anledning av landstingsmannen  
Herman Mattssons petition av den 19 februari 1936 an-  
№ 1/1938. gående vidtagande av åtgärder för revision av lands-  
tingsordningen och landstingets arbetsordning samt  
landstingsmannen Johannes Holmbergs petition av den  
18 februari 1937 om ändring av mom. 6 § 25 i lands-  
tingsordningen.

Sedan landstingsmannen Herman Mattsson uti en till landstinget in-  
lämnad petition av den 19 februari 1936 föreslagit, att landstinget  
ville giva landskapsnämnden i uppdrag att utarbeta och förelägga tin-  
get förslag till de ändringar i landstingsordningen och dess arbets-  
ordning, vilka i hans petitionsmemorial berörts, i så god tid att  
landstinget hunne slutbehandla saken under då pågående valperiod, ha-  
de landstingets lagutskott, vars utlåtande över petitionen inbegärts,  
uti avgivet betänkande № 14/1936 av den 20 november sagda år hemställt  
att landstinget gäve landskapsnämnden i uppdrag att efter allsidig  
prövning uppgöra förslag till ny landstingsordning, med beaktande av  
i utskottets betänkande berörda synpunkter, att föreläggas landstinget  
vid höstsessionen 1937, men att ärendet, försåvitt detta rörde änd-  
ring av arbetsordningen, skulle hänskjutas till talmanskonferensen  
för utlåtande i sinom tid. Vid plenum den 25 i sistnämnda månad omfat-  
tade landstinget lagutskottets förslag i sin helhet och insände i skri-

velse av den 31 därpåföljande december ärendet till landskapsnämnden i det avseende lagutskottets första kläm vidhandengav.

Tillika har landstinget i skrivelse av den 16 april 1937 inbegärt landskapsnämndens utlåtande med anledning av landstingsmannen Johannes Holmbergs petition av den 18 därförutgångne februari, uti vilken han anhöllit om landstingets åtgärd därhän, att mom. 6 § 25 landstingsordningen måtte ändras i den riktning, att landstingsman ägde rätt att få del av eller på anhållan erhålla transumt ur landskapsnämndens protokoll, vilket utlåtande jämväl innefattade uppgörande av förslag till bestämmelse för frågans lösande.

Med anledning därav att landskapsnämnden var nödsakad att inlämna flere betydelsefulla framställningar till landstingets höstsession, var det naturligt, att landskapsnämnden icke kunde skrida till ett så omfattande arbete som en ny landstingsordnings uppgörande krävde, varför framställning i ärendet måste anstå till en lämpligare tidpunkt. Ehuru väl tiden mellan höst- och vårsessionen redan under många år visat sig vara för kort, har landskapsnämnden dock nu kunnat utföra det uppdrag landstinget till densamma överlämnat. I sammanhang härmed har det även syntts lämpligt att avgiva förslag beträffande landstingsmannen Holmbergs näst framhållna petition.

Det måste för envar framstå såsom ett oomtvistbart faktum, att nughärande landstingsordning, som på landskapsnämndens framställning av landstinget antagits under år 1922 i huvudsaklig överensstämmelse med Fin-

lands allaredan den 13 januari 1928 upphävida lantdagsordning av den 20 juli 1906, är föråldrad och i behov av revision. Därför måste det med tillfredsställelse antecknas, att landstingsmannen Herman Mattsson framlämnat förslag om dylik revidering i sin ovanomförmälda och välmotiverade petition. De synpunkter petitionären framhållit äro ävensamtliga av den art, att de kunnat av landskapsnämnden i största huvudsak vinna beaktande.

Emellertid har landskapsnämnden vid företagen granskning av gällande landstingsordning även funnit, att utöver de åtgärder petitionären föreslagit, särskilda ändringar och tillägg i densamma äro nödvändiga. Fördenskull har landskapsnämnden velat föreslå t.ex. sådana stadganden, vilka skulle påskynda landstingets arbete, förhindra förslag utan tillräcklig beredning att inverka på beslut om inkomst- och utgiftsstaten samt förtydliga oklara punkter i gällande landstingsordning. Landstingsordningens allmänna uppställning har i huvudsak dock blivit oförändrad. De ändringar, som beröra denna, hava föranletts dels därav, att ett antal nya paragrafer tillkommit, dels för systematikens skull. De av landskapsnämnden i sitt föreliggande förslag gjorda ändringar och tillägg komma här nedan, i den mån det är erforderligt, att närmare motiveras, och uti de fall, där den nuvarande landstingsordningen innehåller stadganden, som ändrats, skall dessa särskilda paragrafer inom parentes angivas.



Petitionären Mattssons förslag har av landskapsnämnden omfattats, synnerligast som hans uppfattning även sammangår med den bestämmelse om riksdagsmans mandat, som ingår i Finlands riksdagsordning.

§§ 5 och 7 (Lts.O. § 5)

Varken ur landskapsnämndens förslag av år 1922 eller från landstingshandlingarna för samma år, då landstingsordningen antogs, har landskapsnämnden kunnat utleta något motiv för att ledamot i landskapsnämnden och de tjänstemän, vilka i Lts.O. § 5 omnämnas, icke kunna väljas till landstingsmän. Och det kan heller näppeligen finnas skäl för att utesluta dem från landstingsmannauppdraget, blott vissa förbehåll för deras deltagande i landstingsarbetet - sådana skola i det följande angivas - bliva fastställda. Tvärtom tillföres genom ledamots och nämnda tjänstemäns eventuella val till landstingsmän en sakkunskap för arbetet, varav landstinget städse bör anses hava behov, varjämte ett större samförstånd för det gemensamma bästa kan ernås. Däremot måste man hålla före, att landshövdingens och lantrådets ämbetsställning är av den art, att dess icke kunna inväljas i landstinget. Stadgande härom ingår i § 7.

§ 13 (Lts.O. § 10.)

Lagrummet är likalydande med motsvarande i Finlands riksdagsordning. I Sveriges riksdagsordning bestämmas ledamöternas av riksdagen arvoden och resekostnadsersättning genom en av konungen och riksdagen samfällt beslutad stadga. På grund härav och då landstingsmannaarvudet och resekostnadernas belopp kunna påverkas av den uppfattning Ålandsdelegatio-

nen enligt dess nu tillämpade system vid treårsavräkningen eventuellt kan hysa om dessa ersättningsars storlek, synes det landskapsnämnden önskvärt, att bestämmelser härom utfärdas genom landskapslag.

§ 14 (Lts.O. § 11.)

Landskapsnämnden är fullt ense med petitionären Mattsson om bötesstraffets olämplighet, varför bestämmelse härom utelämnats, likasom fallet är i rikets riksdagsordning.

§ 16 (Lts.O. § 13.)

Erfarenheten från landstingets arbete har visat, att en tudelning av den korta tid av trettio dagar, som står landstinget till buds, varit till skada, ty den kontinuerlighet, som så nödvändigt behöves för att arbetet skall snabbast möjligt medhinnas, har saknats, Fördenskull och då en månads landstingsarbete ej, åtminstone avsevärt, torde inkräkta på landstingsmans arbete och han dessutom, om han är bosatt på fasta Åland, vilket flertalet är, kan resa hem till söndagarna, borde den föreslagna landstingstiden vara vida mer ändamålsenlig än den för- ra, synnerligast som landskapet härigenom även skulle inbesparas en utgift. Även för landskapsnämndens lagberedningsarbete är nu gällande ordning alldeles olämplig. Den omständigheten att den föreslagna tiden vore olämplig därför, att riksdagen då ej ännu har statsförslaget slutbehandlat, bör icke inverka på denna fråga, ty landstinget måste ur rent konstitutionell synpunkt äntligen frigöra sig från ett slaviskt beroende av budgetbehandlingen i Finlands riksdag. Dessutom



har, såvitt landskapsnämnden har sig bekant, under den förflutna tiden av självstyrelsen riksdagens beslut i fråga om rikets budget ej en enda gång påverkat landstingets beslut.

§ 18 mom. 3 (Lts.O. § 15 mom. 3)

Den av landskapsnämnden föreslagna ordalydelsen har berott dels på lantrådets ställning i självstyrelsens system, dels därpå att den jämte lantrådet högsta förvaltande myndigheten bör hava rätt att liksom i andra länder, särskilt i Finland och Sverige, överlämna ärende till urtima landsting.

§ 20 (Lts.O. § 17)

Emedan centralnämnden för landstingsmannaval, jämlikt § 63 i landskapslagen av den 20 augusti 1924 om vallag för landskapet Åland, ska utfärda fullmakt för landstingsman enligt i samma lagrum fastställt formulär, kan lagligheten av fullmakt näppeligen bestridas, varför en särskild fullmaktsgranskning i formellt hänseende förefaller landskapsnämnden fullkomligt onödig. En invändning därom att fullmakt möjligen kunde innehavas av obehörig person, måste även anses utesluten, då landstingsmännens namn enligt vallagen omedelbart efter valets utgång offentliggöras i landskapets officiella tidning samt envar till landstingsman vald inom landskapet självfallet måste vara väl känd för landstinget.

Till följd av fullmaktsgranskningens bortfallande torde nödvändigheten av en alfabetisk förtecknings uppgörande för hela valperioden

vara påkallad.

§§ 22 och 23 (Lts.O. §§ 19 och 20.)

Ofta har inom landstingskretsar och myndigheter försports missnöje med de tid uppehållande ceremonier, vilka föregå landstingets verkliga arbete. I betraktande därav och den korta sessionstid, landstinget regelrätt förfogar över för sitt lagstiftningsarbete och då ceremonielet, sedan fullmactsgranskningen bortfallit, väl kan medhinnas på första dagen, anser landskapsnämnden den föreslagna ändringen både ändamålsenlig och nödvändig.

§ 25 (Lts.O. § 23 mom. 1.)

Landskapsnämnden har omfattat petitionärens motiv beträffande lantrådets personliga initiativrätt och det slut, vartill lagutskottet härvid kommit.

Att framställning enligt mom. 2 kan återtagas torde icke behöva närmare klarläggas.

§ 26.

Enär lantrådets berättelse skall innehålla en noggrann och detaljerad redogörelse för landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd samt verkställigheten av landstingets beslut liksom ock en relation angående lantrådets egen verksamhet i övrigt, måste det anses ligga i sakens natur, att denna berättelse, såsom i övriga parlamentariska länder regeringens berättelser, upptages till behandling och jämväl hänskjutes till utskott för avgivande av sådant utlåtande över densam-



ma, vartill kan finnas fog.

§ 27 (Lts.O. § 23 mom. 2.)

Den i nugällande landstingsordning upptagna benämningen "petition" har, såsom även i fråga om riksdagsordningen skett, i förslaget ersatt med motion samt begreppsenslgt uppdelats såsom i lagrummet angivits.

§ 28.

Stadgandet har i förslaget införts med hänsikt till bestämmelserna i § 27 allmänna betydelse och då föreskrift om motions inlämnande ingår både i Finlands och Sveriges riksdagsordningar och icke i arbetsordningarna.

§ 29.

Uti landstingsordningen förefinnes intet stadgande därom, huru förfaras skall, då handläggningen av ett ärende vid lagtima landsting icke hunnit slutföras. Men väl har ett sådant förfarande tillämpats, att ärende, som icke slutbehandlats under en valperiod, helt och hållet fått förfalla, varför nytt initiativ för dylik fråga nödgats tillgripas. Landskapsnämnden anser likväl, att bestämmelse i förstnämnt avseende bör införas, men håller före att nästnämnda tillämpningsförfarande icke ur synpunkten av landskapets allmänna bästa är på sin plats, ty det kan inträffa, att betydelsefulla och i landstinget anhängiggjorda frågor förfalla i brist på initiativ vid landsting, sammanträdande efter nyval. I lagrummet upptagna förfarande tillämpas ju inom kommunalrepresentationen och har icke visat sig medföra olägenhet.



het, vilket däremot det härintills i landstinget tillämpade gjort.

Landskapsnämnden behöver ju endast hänvisa till lagförslaget om införande av jaktkort, som inlämnades till landstinget 1923, men nådde sitt avgörande först senaste session.

#### § 30 (Lts.O. § 25.)

Landskapsnämnden har funnit erfarenheten från landstingsarbetet fordra ett nytt ordinarie utskott, nämligen kulturutskottet. Den mångfald frågor av kulturell innebörd, som i regel ligga på landstingets bord för behandling och framför allt avgivande av utlåtande över <sup>/vederlagsbudgeten</sup> för kulturella och allmänt väl främjande ändamål, kräva såväl särskilt intresse som god sakkunskap på hithörande områden. Då dessutom ingen svårighet torde finnas att rekrytera nämnda utskott med kvalificerade personer, finner landskapsnämnden sitt förslag i denna del i allo befogat.

#### § 31.

På sätt landskapsnämnden i motiveringen av §§ 5 och 7 framhållit måste vissa förbehåll göras för ledamots i landskapsnämnden och tjänstemäns med redovisningsskyldighet deltagande i landstingsarbetet. Föreskrifter härutinnan ingå i denna paragraf och torde icke erfordra förklaring.

#### § 32 (Lts.O. § 26.)

I anslutning till landskapsnämndens motiv under § 26 och petitionärens uppfattning har lagrummet erhållit sin ändrade lydelse.

§ 33 (Lts.O. § 27.)

Andringen har betingats av det under § 34 gjorda förslaget angående ärenden, som kulturutskottet äger handlägga.

§ 37 (Lts.D. § 25 mom.6.)

Detta lagrums innehåll sammangår i huvudsak med stadgandet i § 25 mom. 6 Lts.O. och dess ordalydelse bör vara klar utan framhållande av särskilda skäl.

Landstingsmannen Holmbergs petition har i detta sammanhang skärskådats. Men enär enskild riksdagsman varken i riket eller i Sverige kan erhålla myndighets handlingar, och vederbörande myndighet dessutom, med angivande av skälen därför, kan förvägra utskott rätt till dylika, har landskapsnämnden, med hänsikt jämväl till de helt visst mindre lämpliga konsekvenser ett godkännande av petitionen kunde medföra, icke kunnat omfatta petitionärens förslag.

§ 38

På grund av den betydelse talmanskonferensen tillmätts har stadgande om dess allmänna uppgifter här intagits, såsom förhållandet även är i rikets riksdagsordning.

§ 39 (Lts.O. § 33.)

Den höga ställning ordföranden i en lagstiftande församling intager, innebär, att han skall iakttaga en i alla hänseenden opartisk ställning i förhållande till de olika strömningar, vilka kunna vara rådande i denna församling, och han bör med största möjliga oväld han

hava sitt maktpåliggande uppdrag. Till följd härav har landskapsnämnden ansett det vara rätt att i andra momentet införa en tydligare bestämmelse i det att föreslagits, det talmannen icke må taga del i överläggning vare sig i plenum eller utskott.

#### § 41.

Enligt § 8 i gällande landstingsordning skall landstingsman i utövningen av sitt uppdrag så handla som rätt och sanning bjuda. Han är härvid skyldig att iakttaga lag och är icke bunden av några andra föreskrifter. Men däremot saknas stadgande därom, att landstingsman har rätt att erhålla ordet och till protokollet fritt uttala sig. Och ännu mindre förefinnes något stadgande om rätt att begränsa diskussioner genom att förhindra yttranden, vilka blott medelbart tangera det förhandenvarande ärendet eller utgöra ett upprepande gång efter annan av det som redan yttrats. Fördenskull hava landstingets förhandlingar flerfaldiga gånger kunnat bli onödigt uttänjda och även utan sammanhang. På grund härav har landskapsnämnden ansett det nödvändigt, att påtalade brist blir fylld liksom ock att diskussionerna kunna begränsas, då skäl därtill förekomma. Då de akustiska förhållandena i den nuvarande landstingssalen därjämte äro sådana, att lågmälda landstingsmänsuttalanden ofta icke uppfattas av de bakom sittande, vore ett stadgande i arbetsordningen om skyldighet för landstingsman att vid längre anföranden yttra sig från skild talarstol ej opåkallat.

#### § 43 (Lts.O. § 44.)



Detta lagrum har så avfattats, att det borde förstås utan motive-  
ring. Beträffande föredragandens rätt må här nämnas, att det under de  
föregående åren ganska ofta inträffat, att föredragande varit närva-  
rande vid plenum, men icke lantrådet, och hade han då kunnat redogö-  
ra för sakförhållanden vid ett ärendes behandling, vilka varit för  
landstingsmännen obekanta, sålunda även inbesparande tid för landstin-  
get. En ändring härutinnan vore otvivelaktigt till nytta, och landska-  
nämnden tror förvisso, att nämnda rätt icke kommer att på något sätt  
missbrukas.

§§ 45 och 47 (Lts.O. § 31 mom. 1.)

Ordalydelsen i § 45 har betingats dels av ärendets betydelse, dels  
av innehållet i förslagens § 27.

I mom. 2 av § 47 har förverkligats petitionärens av lagutskottet  
förordade önskningsmål därom att stora utskottets betänkande i regel  
icke skall bordläggas.

§ 48 (Lts.O. § 31 mom. 4.)

Den ändring har vidtagits i förslagens mom. 3, att stora utskottet  
vid återremiss får ingå jämväl i saklig behandling av den föreliggan-  
de frågan.

§ 49.

Bestämmelserna hava tillkommit såsom en naturlig följd av landska-  
nämndens förslag under § 13.

§ 50.

Stadgandet har landskapsnämnden ansett nödigt recipiera från riksdagsordningens motsvarande lagrum.

§§ 52 och 53.

I syfte att tillmötesgå petitionärens önskningsmål beträffande föreskrifter för budgetbehandlingen, vilka helt och hållet saknas, har landskapsnämnden, efter allsidig prövning, stannat för den uppfattning, att de i Finlands riksdagsordning intagna stadgandena härutinnan bäst motsvara ändamålet och förty infört desamma under nämnda lagrum.

§§ 54 och 55 (Lts.O. § 34 mom. 1 och 3.)

De förtydliganden petitionären avsett, äro enligt landskapsnämndens uppfattning berättigade och hava förty införts.

§ 57 (Lts.O. § 33.)

Enligt landskapsnämndens förslag under § 32 angående lagutskottets befogenheter skall lagutskottet skilja mellan landstinget och dess talman då talmannen vägrat upptaga väckt fråga eller att framställa proposition. Då dylik tvist kan uppstå och någon instans måste finnas, som avgör dylik fråga, måste landskapsnämnden anse, att stadgande härom bör ingå i landstingsordningen och då lämpligast erhålla föreslagen formulering.

§§ 61 och 62 (Lts.O. § 43.)

Lagrummens ordalydelse utgöra dels ett förtydligande av gällande bestämmelser, dels tillägg, vilka klarare framhålla landstingets ställning till rikets president och utgöra en trygghet för att alla utgående

17  
handlingar och skrivelser erhålla en med landstingets beslut överens-  
stämmande formulering.

§ 64.

Kansli Kommissionens uppgift anses så betydelsefull, att bestämmel-  
ser om densamma och val av dess medlemmar böra intagas i riksdagsord-  
ning. Ense med denna uppfattning har landskapsnämnden även infört mot-  
svarande stadganden i landstingsordningen.

§ 65.

Med anledning därav att landskapsnämnden ansett det vara ändamåls-  
enligt att från arbetsordningen intaga särskilda bestämmelser i sitt  
förslag till landstingsordning, såsom till exempel angående talmanskon-  
ferensen och kansli Kommissionen, medan till exempel antagandet av sek-  
reterare utesluts såsom hörande till arbetsordningen, bör, om land-  
skapsnämndens förslag vinner landstingets godkännande, ovillkorligen  
även arbetsordningen undergå revision.

Jämte det landskapsnämnden föreslår, att landstingsmannen Holmbergs  
ovannämnda petition avböjes, får landskapsnämnden, med hänsikt till de  
synpunkter och sakförhållanden här ovan framhållits och vilka i övrigt  
framgå ur lagtexten, förelägga landstinget till antagande ett sålydande  
lagförslag:

"LANDSTINGSORDNING

för

landskapet Åland.



Kap. I.Allmänna grunder.

## § 1.

Landskapet Ålands befolkning representeras av landstinget, som består av trettio landstingsmän.

## § 2.

Landstingsmannaval förrättas vart tredje år samtidigt i hela landskapet.

Landstingsmans uppdrag vidtager, så snart han förklarats vald, och fortfar intill dess nästa val förrättats.

Har landstinget blivit upplöst och nya val förrättats gälle, vad i mom. 2 är sagt.

## § 3.

Landstingsmännen utses genom omedelbara, proportionella och hemliga val; för sådana val skall landskapet Åland bilda en valkrets.

Vid dessa val hava alla valberättigade lika rösträtt.

Ej må valrätt genom ombud utövas.

Närmare bestämmelser om tiden och sättet för valen meddelas i särskild vallag.

## § 4.

Berättigad att deltaga i landstingsmannaval är envar, som äger medborgarrätt i republiken Finland, samt under en oavbruten tid av fem år haft laga bo och hemvist på Åland och före valåret fyllt tju-

guett år, ävensom den första januari, det år valet äger rum, är man-  
talsskriven i någon kommun inom landskapet Åland.

Valrätt tillkommer dock ej:

- 1) den, som står under förmynderskap;
- 2) den, som i kommunalhem eller annorledes året om åtnjuter full  
fattigvård;
- 3) den, som är i konkurstillstånd;
- 4) den, som för lösdriveri dömts till allmänt arbete, ända till  
utgången av det tredje året från det, då han från arbetsanstalten  
frigavs;
- 5) den, som dömts förlustig valrätt eller medborgerligt förtroen-  
de eller förklarats ovärdig att nyttjas i landets tjänst eller att  
föra annans talan, vare sig domen är slutlig eller icke;
- 6) den, som övertygats att hava vid landstingsmannaval köpt eller  
sålt röst eller gjort försök därtill, eller på flere än ett ställe  
avgivit sin röst, eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända  
till utgången av det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom  
i saken gavs.

#### § 5.

Valbar till landstingsman är envar, som är valberättigad.

#### § 6.

Förverkar till landstingsman vald person sin valbarhet, upphör  
hans landstingsmannauppdrag.

## § 7.

Landshövding och lantråd må icke vara landstingsmän. Kallas landstingsman att bekläda något av förenämnda ämbeten, upphör hans landstingsmannauppdrag.

## § 8.

Ej må den, som förklarats vara till landstingsman vald, befrias från detta uppdrag, där han ej förmår visa laga förfall eller annat skäl, som av landstinget godkännes.

## § 9.

Avlider landstingsman, eller förlorar han sin valbarhet, eller avgår han på grund av laga eller av landstinget godkänt skäl, inträder ersättare i hans ställe.

Beträffande den ordning, i vilken ersättarena inkallas, stadgas i vallagen.

## § 10.

Landstingsman är pliktig att i utövningen av sitt uppdrag så handla, som rätt och sanning bjuda. Han är därvid skyldig att iakttaga lag och är icke bunden av några andra föreskrifter.

## § 11.

Ej må landstingsman förvägras att inställa sig vid landsting och sitt värv utöva.

## § 12.

Häktas landstingsman under pågående landsting, skall därom genast



anmälas hos landstingets talman.

§ 13.

Landstingsman åtnjuter av landskapsmedel arvode och därutöver ersättning för resa till och från landsting.

Landstingsmans arvode samt ersättningen för resekostnader bestämmas genom lag; förslag till sådan lag handlägges i den ordning § 48 föreskriver.

I sagda lag skall också bestämmas det arvode, som vid avbrott i landstingets sammanträden och efter dess avslutande må tillkomma medlemmarna i särskilda utskott.

§ 14.

Infinner sig landstingsman icke i rätt tid till landsting eller uteblir han utan landstingets tillstånd från sammanträde, och har han icke haft förfall, som av landstinget godkännes, kan landstinget döma honom till förlust av landstingsmannaarvodet för varje dag han uteblivit. Landstingsman, som icke låtit sig härav rätta, kan av landstinget förklaras hava förverkat sitt uppdrag.

Ungår landstingsman frihetsstraff, gånge därunder sitt landstingsmannaarvode förlustig.

Kap. II.

Landstingets början, upplösning och avslutning.

§ 15.

Landstinget sammanträder i Mariehamn eller, där särskilda omständigheter

heter sådant påkalla, å annan ort inom landskapet.

#### § 16.

Lagtima landsting sammankommer årligen den 10 november och åtskiljes, efter att hava samlad i trettio dagar, utan så är, att landshövdingen på landstingets framställning förlängt tiden för sammanträdet.

Är nu nämnd eller eljest i denna landskapslag för visst fall bestämd dag helgdag, gälle första helgfria dag därefter såsom för sådant fall stadgad.

#### § 17.

Har landsting upplösts, skall landstinget efter nyvalen sammankomma till lagtima sammanträde å första dagen i den kalendermånad, som begynner näst efter nittio dagar från upplösningen.

#### § 18.

Av landshövdingen beror att sammankalla urtima landsting samt att bestämma när det skall åtskiljas.

Ej må urtima landsting utsättas att börja tidigare än å femtonde dagen efter kallelsens utfärdande, ej heller fortgå längre än till och med sista helgfria dag före den, då lagtima landsting vidtager.

Vid urtima landsting må endast förekomma ärende, som föranlett landstingets sammankallande, eller av lantrådet eller landskapsnämnden eljest till densamma överlämnas, så ock vad med dylikt ärende står i oskiljaktigt sammanhang.

Angående urtima landstings början och avslutning samt ärendenas behandling skall iakttagas, vad i motsvarande fall om lagtima landsting är stadgat.

#### § 19.

Kallelse till urtima landsting offentliggöres i sådan uti landskapet utkommande tidning, vari allmänna, landstinget rörande beslut och förfoganden böra kungöras.

Har landstinget upplösts och förordnande om nya val utfärdats, skal sådant kungöras i den ordning, som i § 66 säges, samt därjämte meddelas den myndighet och de nämnder, å vilka valens föranstaltande ankommer.

#### § 20.

På den dag, då landstinget skall efter val första gången sammankomma, böra samtliga landstingsmän klockan tio före middagen till landstingets kansli inlämna sina av centralnämnden för landstingsmannaval i landskapet utfärdade fullmakter.

Alfabetisk förteckning över de landstingsmän, som inlämnat sina fullmakter, uppgöres för valperioden och skall samma dag före klockan tolv av kansliet tillhandahållas landstinget.

Landstingsman, som infinner sig efter landstingets början, äger då i intaga säte, sedan han för talmannen uppvisat sin fullmakt.

#### § 21.

Göres under landstinget, på grund av denna landskapslag, anmärkning



mot landstingsmans behörighet, ankomme dess prövande å landstinget, såframt icke samma anmärkning genom besvär över valet redan dragits eller ännu kan dragas under vederbörlig myndighets avgörande.

I övrigt må fråga om giltigheten av landstingsmannaval icke vid landsting upptagas, utom då anmärkning göres därom, att beträffande valet eller därtill hörande åtgärder uppenbart brottsligt förfarande förekommit eller att otvivelaktigt misstag vid fastställandet av valets utgång ägt rum. I sådant fall äge landstinget, där det tillika är tydligt, att brottet eller misstaget kunnat utöva inverkan på utgången av valet, och ändring ej vidare kan i besvärsväg vinnas, vidtaga sådan åtgärd, som är förenlig med bestämmelserna i vallagen.

Den, vars landstingsmannarätt är satt i fråga, bibehåller emellertid sitt uppdrag såsom landstingsman, intill dess han förklarats härtill obehörig.

## § 22.

Den dag, å vilken landstinget tager sin början, skola landstingsmännen klockan tolv på dagen sammankomma till plenum, som börjas med upprop efter den i § 20 nämnda förteckning. Vid detta plenum, vid vilket ordet föres av den landstingsman som är till åren äldst, väljer landstinget skilt för sig talman och två vicetalmän.

Därefter avgiva talmannen och vicetalmännen inför det församlade landstinget, var efter annan, denna högtidliga försäkran:

"Jag N.N. försäkrar, att jag vill i utövningen av talmansbefatt-

ningen efter all min förmåga upprätthålla såväl den rikets myndighet som landskapet Åland i enlighet med grundlagarna tillkommande rätt.

Meddelande om valets utgång skall ofördröjligen tillställas landshövdingen.

Talmannens och vicetalmännens uppdrag gälla för den tid, som i § 22 av denna landstingsordning finnes stadgat för landstingsmannauppdraget.

Avlider talman eller vicetalman under landstingets förlopp eller går han från sin befattning, skall ny talman eller vicetalman utan dröjsmål väljas.

### § 23.

Efter att hava erhållit meddelande om, vilka personer blivit valda till landstingets talman och vicetalmän, meddelar landshövdingen eller annan person, som republikens president därtill förordnat, att landstinget öppnas klockan femton samma dag. Å utsatt tid skola landstingsmännen, efter det gudstjänst förrättats, sammankomma i landstingets sessionslokal.

Vid landstingets avslutande skall motsvarande förfarande följas.

### Kap. III.

#### Om ärendenas upptagande vid landstinget.

### § 24.

Huru presidentens framställningar och meddelanden skola överlämnas till landstinget, därom stadgas i § 7 av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920.

## § 25.

Landshövdingen och lantrådet samt landskapsnämnden äro berättigade att överlämna framställning till landstinget antingen vid dess öppnande eller senare under pågående landsting.

Då skäl därtill anses föreligga, kan dylik framställning återtagas.

## § 26.

Den av lantrådet jämlikt bestämmelserna i § 12 av landskapslagen angående ordnandet av Ålands landskapsförvaltning, utfärdad den 5 mars 1923, avgivande årliga berättelsen skall å tid, som av landstinget bestämmes, upptagas till behandling.

## § 27.

Landstingsman äger rätt att till landstinget överlämna motion i den ordning § 28 stadgar, Motion skall innefatta antingen:

- 1) lagmotion, innehållande i lagform avfattat förslag om stiftande av ny landskapslag eller om ändring, förklaring eller upphävande av gällande landskapslag;
- 2) finansomotion, innehållande förslag om upptagande av anslag i landskapets inkomst- och utgiftsstat samt i budgeten för vederlagsmedlen och landskapets övriga enskilda inkomster och utgifter för följande finansår; eller

- 3) hemställningsmotion, innehållande förslag att landstinget måtte hos riksdagen, presidenten, regeringen eller landskapsnämnden hemstäl-



la om vidtagande av åtgärd i ärende, som hör till dessas befogenhet.

Angående landstingets rätt att överlämna initiativ att förelägga Finlands riksdag gäller, vad i § 13 av lagen om självstyrelse för landskommun land är stadgat.

#### § 28.

Uti § 27 omförmälda motioner skola, skriftligen avfattade, överlämnas till sekreteraren senast å femte dagen före klockan tolv efter landstingets öppnande.

I motion böra jämväl angivas de skäl, på vilka förslaget grundas. Ej må ärenden av olika beskaffenhet i en skrift sammanföras.

#### § 29.

Har handläggningen av ärende vid lagtima landsting icke hunnit slutföras, fortsättes dess behandling vid följande lagtima landsting, även om landstingsmannaval mellankommit.

### Kap. IV.

#### Om ärendenas beredning.

#### § 30.

Vid varje lagtima landsting skola senast å andra dagen efter dess öppnande tillsättas ett lagutskott, ett finans- och ekonomiutskott samt ett kulturutskott, vart och ett bestående av fem medlemmar, ävensom ett justerings- och expeditiönsutskott med tre medlemmar. För sådan behandling av ärenden, som omförmälas i § 48, skall landstinget jämväl ovensagda dag tillsätta landstingets stora utskott, i vil-

ket skall inväljas tio medlemmar.

Landstinget äger ock, när behov därav yppas, utöver nämnda lagbestämda utskott, tillsätta extraordinarie utskott med tre medlemmar i varje.

För varje utskott tillsättes sagda dag även två ersättare.

Av urtima landsting tillsätts de utskott, vilka för beredningen av de hos landstinget förekommande ärendena erfordras.

Valen till alla utskott äro proportionella, där två eller flere personer skola väljas. Närmare bestämmelser om valsättet utfärdas av landstinget.

#### § 31.

Ej må landstingsman, som tillika är ledamot av landskapsnämnden, vara medlem av utskott eller deltaga i val till utskott.

Ej heller må någon, av vilken landstinget kan fordra redo och ansvar, inväljas i utskott, där granskning av hans egna tjänsteåtgärder kan förekomma, eller vilken saken personligen berör.

#### § 32.

Lagutskottet skall bereda och avgiva betänkande i anledning av lantrådets berättelse samt de till detsamma överlämnade förslag angående stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av landskapslag.

Lagutskottet åligger jämväl att skilja mellan landstinget och dess talman, då talmannen vägrat upptaga väckt fråga eller framställa pro-

position.

§ 33.

Finans- och ekonomiutskottet skall granska landskapsnämndens till landstinget avlämnade förslag till inkomst- och utgiftsstat för landskapet ävensom revisionsberättelsen och härom avgiva betänkanden ävensom i övrigt avgiva utlåtanden och betänkanden i till dess behandling hänskjutna frågor av finansiell och ekonomisk innebörd.

§ 34.

Kulturutskottet skall avgiva utlåtande till finans- och ekonomiutskottet över landskapsnämndens förslag till budget för vederlagsmedlen samt i övrigt avgiva betänkanden i frågor rörande landskapets undervisningsväsende, fornvård, biblioteks- och studiecirkel- samt allmän upplysningsverksamhet ävensom i övriga till detsamma hänskjutna framställningar av kulturell innebörd.

§ 35.

Å justerings- och expeditionsutskottet ankommer att övervaka, det landstingets expeditioner överensstämma med dess beslut.

§ 36.

Landstingets utskott skola senast dagen efter den, då de blivit utsedda, sammanträda.

Lag-, finans- och ekonomi- samt kulturutskotten välja, vart inom sig vid varje landsting, ordförande och viceordförande samt äro beslutföra, då minst tre medlemmar deltaga i sammanträde. Justerings- och ex-



peditionsutskottet utser blott ordförande och erfordras allas närvaro för fattande av beslut. Kallelse till första sammanträdet utfärdas och ordet föres, till dess ordförande valts, av den äldste medlemmen. Vid förfall för utskottsmedlem träde ersättare i hans ställe. Utskotten äga, vart för sig, utse sekreterare.

Så fort sig göra låter, böra utskotten avgiva de betänkanden och yttranden, som på dem ankomma. Betänkandena och yttrandena underskrivas av ordföranden och sekreteraren.

Uteblir utskottsmedlem utan förfall eller särskilt tillstånd från utskottets sammanträde, anmäla utskottets ordförande härom till landstinget och kan landstinget döma honom förlustig landstingsmannaarvode eller del därav, såsom i § 14 säges, samt, därest det sker oftare, förklara honom hava förverkat sitt uppdrag såsom utskottsmedlem.

Medlem, som icke bidragit till utskottets beslut, är obetaget att till utskottets betänkande föga sin skriftligen avfattade reservation, dock utan att betänkande därigenom uppehålles.

#### § 37.

Finner utskott sig behöva tillgång till handlingar, som hos landskapsnämnden eller landskapsnämnden underlydande myndighet och tjänsteman eller allmän inrättning i landskapet tillkommit, eller ock inhämta muntliga eller skriftliga upplysningar av dylika, skola de äskade handlingarna eller upplysningarna på utskottets begäran utan dröjsmål genom landskapsnämnden delgivas eller meddelas. Om de icke

kunna meddelas, skall skälet härtill givas utskottet tillkänna.

§ 38.

Talmannen, vicetalmännen samt utskottens ordförande utgöra talman konferensen.

Å talmanskonferensen ankommer att hos landstinget göra nödigbefundna förslag om landstingsarbetets ordnande överhuvud, så ock om landstingets arbetsordning och om bestämmelserna för val inom landstinget enligt proportionellt valsätt ävensom om instruktion för landstingets tjänstemän, därest sådan befinnes nödig.

Kap. V.

Ärendenas behandling i plenum och stora utskottet.

§ 39.

Talmannen åligger att utfärda kallelse till plenum, att därvid föredraga ärendena och leda överläggningarna, att framställa proposition för besluts fattande, att vidmakthålla ordning vid sammanträdena och jämväl i övrigt vaka däröver, att sådant, som strider emot lag icke må komma under överläggning, samt att med landstingets samtycke avsluta plenum.

Ej må talmannen taga del i överläggning eller omröstning vare sig i plenum eller utskott, ej heller föreslå något annat än det, som erfordras för verkställighet av landstingets beslut eller arbetsordningen.

Vid förfall för talmannen, träder i hans ställe förste, eller om

förfall även för denne inträtt, andre vicetalmannen.

§ 40.

Landstingets förhandlingar, vid vilka användes svenska språket, äro offentliga, såframt ej landstinget för visst fall annorlunda bestämmer.

§ 41.

Försåvitt ej nedan annorledes är stadgat, äge varje landstingsman vid plenum rätt att erhålla ordet i den ordning, vari han sig anmält, samt till protokollet fritt tala och utlåta sig i alla frågor, som under överläggning komma, och om lagligheten av allt, som inom landstinget sig tilldrager. Ej må någon yttra sig, innan ordet tilldelats honom, och icke heller utom protokollet.

Utan hinder av vad i mom. 1 är stadgat, må landstinget kunna fatta beslut därom, att i visst ärende antalet yttranden eller den åt varje landstingsman för yttrande medgivna tiden, eller vardera, skall begränsas ävensom därom, i vilka fall landstingsman är skyldig att yttra sig från särskild talarstol, där sådant icke är i arbetsordningen stadgat.

§ 42.

Ingen landstingsman må tillåta sig personligen förolämpande uttryck eller eljest uppträda på ett mot god ordning stridande sätt. Sker det, och låter den felande sig icke av talmannens föreställning rätta, äger talmannen frantaga honom ordet. Har sådant ägt rum, må



den felande för det sammanträdet icke vidare yttra sig. Väckes förslaget att den landstingsman, som sålunda sig förgått, därjämte må av talman-  
nen erhålla varning, eller på viss tid, ej överstigande två veckor,  
uteslutas från landstingets sammanträden eller vid domstol åtalas, el-  
ler om saken bör förfalla, skall beslut därom av landstinget vid nästa  
sammanträde utan föregående överläggning fattas.

#### § 43.

Landshövdingen och lantrådet äga rätt att övervara landstingets  
plena och deltaga i överläggningarna, men icke i besluten. Lag samma va-  
re beträffande ledamot i landskapsnämnden. Är han tillika landstings-  
man, må honom icke förvägras att i beslut deltaga. Vill någon av de  
ovannämnda yttra sig, gives honom ordet framom andra.

Är lantrådet icke vid plenum närvarande, äge han, efter fattat be-  
slut av landstinget och på därom skriftligen gjord anhållan, infinna  
sig till sådant för att lämna upplysningar i landskapets angelägenhe-  
ter. Därest dylika upplysningar icke av lantrådet omedelbart kunna av-  
givas, må honom därtill beredas nödigt rådrum.

Föredragande vid landskapsnämnden äge jämväl rätt att vid landsting-  
gets plena lämna upplysningar i frågor, vilka äro vid landstinget upp-  
tagna till behandling och ankomma å dennes beredning.

#### § 44.

I ärende, som personligen rör någon landstingsman, må han väl i  
överläggningarna, men ej i beslutets fattande deltaga.

## § 45.

Landshövdingens, lantrådets och landskapsnämndens framställningar så ock i § 27 omförmälda motioner må icke till slutlig behandling företagas, innan betänkande över dem av utskott avgivits.

## § 46.

Varder ej i § 45 nämnt ärende, då det första gången till behandling förekommer, genast enhälligt förvisat till utskott, skall det ligga på bordet till något av de närmast följande sammanträdena, då sådan hänskjutning skall ske.

## § 47.

Utskottsbetänkande skall, då det första gången föredrages, läggas på bordet. Vid nästa föredragning skall det, evad överläggning ägt rum eller icke, ånyo bordläggas, om två eller flere landstingsmän det begära; men då ärendet tredje gången förekommer, må bordläggning icke vidare äga rum.

Vad i föregående moment är stadgat, avser icke stora utskottets betänkande, vilket dock, då det första gången föredrages, må läggas på bordet, därest två eller flere landstingsmän därom anhålla.

## § 48.

Angår utskottsbetänkande lagförslag, skall ärendet underkastas tre skilda behandlings i landstingets plenum.

Vid första behandlingen föredrages utskottsbetänkandet och lämnas åt landstingsmännen tillfälle att yttra sig i frågan. Sedan överlägg-

ningen förklarats avslutad, överlämnas ärendet, utan att beslut i själva saken fattats, till stora utskottet, som det åligger att däri avgiva yttrande och framställa de förslag, till vilka utskottet kan finna anledning.

Vid andra behandlingen föredrages stora utskottets betänkande, varvid landstinget ingår i prövning av lagförslaget samt fattar beslut om varje särskild punkt däri. Godkännes stora utskottets förslag i alla delar, förklaras andra behandlingen avslutad. Blir stora utskottets förslag icke oförändrat godkänt, överlämnas lagförslaget, i den lydelse det genom landstingets beslut erhållit, ånyo till stora utskottet, på vilket det ankommer att förorda sistnämnda förslag, eller att, efter förnyad saklig prövning av ärendet, föreslå ändringar häri, eller att avstyrka dess antagande. Hava förändringar av stora utskottet tillstyrkts, besluter landstinget om dessas godkännande eller avböjande, varefter andra behandlingen förklaras avslutad.

Innehåller stora utskottets betänkande lagförslag, må vid andra behandlingen hela lagförslagets förkastande ej föreslås.

Medan andra behandlingen av frågan pågår, kan landstinget infordra nytt utlåtande av det specialutskott, som först berett ärendet, eller av annat specialutskott. Samma rätt tillkomme ock stora utskottet.

Vid tredje behandlingen, som äger rum tidigast dagen efter det andra behandlingen avslutats, föredrages ärendet till slutligt avgörande och kan landstinget härvid antingen oförändrat antaga lagförslaget,



sådant det vid andra behandlingen godkänts, eller förkasta detsamma.

§ 49.

Vid handläggning av lagförslag angående uppbärande av landskaps-skatt skola jämväl stadgandena i § 48 lända till efterrättelse.

§ 50.

Landstinget är obetaget att till stora utskottet hänskjuta även andra frågor, än de i §§ 48 och 49 avsedda. Sker det, tillämpas bestämmelserna i § 48 sålunda, att ärendet undergår endast två behandlingar och avgöres vid den andra av dessa.

§ 51.

Vid urtima landsting upptaget ärende skall vid samma landsting slutligen avgöras.

§ 52.

Av landstingsman framställt förslag, som avser införande i landskapets inkomst- och utgiftsstat av nytt, i landskapsnämndens förslag icke upptaget anslag, må, då avgörande fattas angående inkomst- och utgiftsstaten för landskapet, beaktas endast försåvitt detsamma väckt genom finansmotion, som förelegat till granskning i finans- och ekonomikutskottet samt vid behov jämväl förberedelsevis i det specialutskott, vars arbetsområde anslaget närmast berör.

§ 53.

I händelse landstinget vid handläggning av finans- och ekonomikutskottets förslag till inkomst- och utgiftsstat för landskapet icke

godkänt betänkandet oförändrat, återförvisas inkomst- och utgiftsförslaget, sålunda ändrat som detsamma genom landstingets beslut antagit till finans- och ekonomiutskottet, som äger avgiva utlåtande angående de av landstinget vidtagna ändringarna. Föreslår finans- och ekonomiutskottet ändringar i landstingets beslut, avgöre landstinget om godkännande eller förkastande av utskottets förslag.

#### § 54.

Ej må i något ärende, däri överläggning ägt rum, skridas till beslut, innan landstinget, efter talmannens hemställan, förklarat överläggningen avslutad.

#### § 55.

Då fråga föreligger till avgörande, framställe talmannen, på grund av vad i saken förelupit, så avfattad proposition, att svaret "ja" eller "nej" uttrycker landstingets beslut.

Finnas flere förslag till beslut, ställes ett såsom kontraposition mot ett annat, intill dess om alla sålunda röstats; och böra de avsedda propositionernas ordalydelse och ordningsföljd vara av landstinget godkända, innan proposition till besvarande framställles. Erinringar mot den föreslagna ordalydelsen och ordningsföljden må göras, men ny överläggning i själva saken icke äga rum.

Ej må omröstning tillåtas därom, huruvida omröstning bör äga rum.

Närmare bestämmelser därom, huruledes omröstning skall försiggå, fastställas i landstingets arbetsordning.

## § 56.

Den, som i fattat beslut icke instämt, äge rätt att till protokollet anmäla sin skiljaktiga mening; dock må sådan anmälan icke föranleda vidare överläggning.

## § 57.

Talmanen må icke vägra att till handläggning upptaga väckt fråga eller att framställa proposition, där han ej finner sådant strida mot lag eller beslut, som av landstinget redan fattats; och bör talmannen, i fall av vägran, anföra skälen härför.

Nöjes landstinget icke med talmannens åtgärd, förvisas ärendet till lagutskottet, vilket bör utan dröjsmål inkomma med motiverat yttrande, huruvida sakens upptagande eller propositions framställande strider mot lag eller av landstinget förut fattat beslut; och lände, vad utskottet sålunda förklarar, till efterrättelse.

## § 58.

Beslut må ej vid justering sakligt ändras.

Vad landstingsman yttrat och överläggning, som därav följt, får med hans och landstingets samtycke vid justering ur protokollet utslutas, såvitt icke beslutet tydligen sig därpå grunder.

## § 59.

Landstingsman, som ej varit tillstädes, då beslut i något ärende fattats, äge rätt att därefter till protokollet anmäla, att han icke deltagit i beslutet, men må ej framställa någon anmärkning mot detsam



ma.

## § 60.

Har behandlingen av visst ärende icke hunnit vid lagtima landstings session avslutas, och är ärendet av så brådskande beskaffenhet, att den behandling ej lämpligen kan vid nästa lagtima session fortsättas, må dess fortsatta behandling ske vid mellanfallande extra session på tid, varom landstinget äger besluta.

Kap. VI.Om meddelande av landstingets beslut och utlåtanden.

## § 61.

Av landstinget antagen landskapslag överlämnas jämte skrivelse från landstinget till presidenten och insändes till denne genom landshövdingens förmedling.

Lag samma vare beträffande utlåtanden, vilka utgöra svar å presidentens framställningar och meddelanden.

Av landstinget antagna motioner samt framställningar till regeringen insändas likaledes genom landshövdingens förmedling.

## § 62.

Uti § 61 omnämnda handlingar samt alla utgående skrivelser uppsätas och expedieras av landstingets sekreterare under uppsikt av landstingets justerings- och expeditiönsutskott.

Ej må någon expedition från landstinget utgå, innan den blivit godkänd av justerings- och expeditiönsutskottet.

De handlingar, som i § 61 äro nämnda, underskrivas av talmannen och vicetalmännen, men alla övriga utgående expeditioner av talmannen och sekreteraren.

## Kap. VII.

### Särskilda stadganden.

#### § 63.

Presidentens, landshövdingens, lantrådets och landskapsnämndens framställningar och meddelanden skola alltid såväl i plenum som i utskott i främsta rummet till behandling företagas.

#### § 64.

Landstingets kansli står under kanslikommissionens uppsikt. Till kanslikommissionen höra talmannen och vicetalmännen samt två landstingsmän, vilka sistnämnda, därest landstinget icke om dem kan enas utses genom proportionella val.

Angående grunderna för utgiftsstaten för landstingets kansli stadgas, på sätt i § 13 är sagt.

#### § 65.

Landstingets arbetsordning, bestämmelser angående val inom landstinget enligt proportionellt valsätt samt reglemente för landstingets tjänstemän äger landstinget fastställa.

#### § 66.

Landskapslagar och andra landstingsbeslut av allmännare betydelse samt de i § 11 i lagen om självstyrelse för Åland nämnda förordningar

